

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
ЦАРИНСКА УПРАВА

01.30.00.ПР.002.01

ПРИРАЧНИК
ЗА НАЧИН, ПОСТАПКА И УСЛОВИ ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАП ДО
СИСТЕМОТ ЗА ОБРАБОТКА НА ЦАРИНСКИ ДЕКЛАРАЦИИ И АКЦИЗНИ
ДОКУМЕНТИ (СОЦДАД)

Мај 2019

Историја на документ

Издание	Датум на издание	Опис	Направени промени	
			Опис на промената	Променети страници/точки/глави
1	2	3	4	5
01		Прво издание	/	/

Врз основа на член 7 став 4 од Законот за Царинска управа („Сл.весник на РМ“ бр. 46/04, 81/05, 107/07, 103/08, 64/09, 105/09, 48/10, 158/10, 53/11, 113/12, 43/14, 167/14, 33/15, 61/15, 129/15, 23/16, 120/18 и 248/18)), директорот на Царинската управа на Република Северна Македонија донесе

ПРИРАЧНИК ЗА НАЧИН, ПОСТАПКА И УСЛОВИ ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАП ДО СИСТЕМОТ ЗА ОБРАБОТКА НА ЦАРИНСКИ ДЕКЛАРАЦИИ И АКЦИЗНИ ДОКУМЕНТИ (СОЦДАД)

I. Општи одредби

1. Со овој Прирачник се уредува начинот, постапката и условите кои треба да бидат исполнети за одобрување на пристап до Системот за обработка на царински декларации и акцизни документи (во понатамошниот текст СОЦДАД) заради спроведување на формалности во царинската постапка со употреба на техника на електронска обработка на податоци.
2. Економскиот оператор кој сака да користи техника на електронска обработка на податоци при спроведување на формалности во царинската постапка, односно да оствари пристап до СОЦДАД, мора да ги исполнува следниве услови:
  - да ги почитува начелата на царинските прописи;
  - да има утврдено мерки на проверка и заштита на изворот на податоци и обезбедување на податоците од ризик од неовластен пристап, губење, измени или уништување.

II. Одобрување на пристап на економскиот оператор

3. Пристап во СОЦДАД се одобрува на правно и физичко лице. Правните лица можат да го користат СОЦДАД за обезбедување на услуги од областа на царинско застапување или за сопствени потребни. Физички лица се лица ангажирани од страна на правно лице.
4. Во случаите кога едно правно или физичко лице успешно поднесе барање за пристап во системот, барањето се проверува од страна на царинските службеници од Секторот за ИКТ пред да се прифати или да се одбие. По одобрување на барање за пристап кон СОЦДАД, се креира нов кориснички профил кој надворешниот корисник може да го користи за пристапување во Порталот за трговци во СОЦДАД или за размена на електронски податоци во

случај на користење на систем изработен од страна на некое софтверско трговско друштво.

5. Креирањето на посебни профили за надворешни правни или физички лица, обезбедува зголемување на нивото на контрола на пристап до СОЦДАД и претставува дополнителна мерка за сигурност.
6. Корисничкиот профил на правното лице не овозможува поднесување на царински декларации и размена на други електронски пораки за спроведување на формалности во царинската постапка. Само корисничкиот профил на физичките лица овозможува поднесување на декларации и размена на други електронски пораки за спроведување на формалности во царинската постапка. Соодветно, правните лица имаат можност да изберат физичко лице со одобрен пристап во системот, кое ќе ги поднесува декларациите и ќе разменува други електронски пораки за спроведување на формалности во царинската постапка во име на правното лице.

III. Локален администратор на економскиот оператор

7. Правното лице (економски оператор) кој сака да го користи СОЦДАД е должен да назначи свој локален администратор. Локалниот администратор е лице овластено од страна на одговорното лице на економскиот оператор, а може да биде и самото одговорно лице на економскиот оператор. Тој има привилегии во СОЦДАД да настапува во име на економскиот оператор и единствено тој е овластен да регистрира физички лица со одобрен пристап до СОЦДАД да настапуваат во име на економскиот оператор.
8. Локалниот администратор мора да има овластување дадено од страна на одговорното лице на економскиот оператор. Примерок од овластувањето треба да се достави во прилог на образецот 01.30.00.ПР.002.01-ОБ.01.01 Барање за одобрување на пристап до СОЦДАД. Доколку локалниот администратор е одговорното лице на економскиот оператор, во тој случај не се доставува овластување.
9. Лицата регистрирани од локалниот администратор не мора да бидат лица вработени кај економскиот оператор, но економскиот оператор е целосно одговорен за разменетите пораки поднесени од страна на сите регистрирани корисници.

10. Доколку едно лице е истовремено овластено да биде локален администратор или друг корисник од страна на повеќе економски оператори тогаш за секој од нив настапува со посебно корисничко име.
11. Регистрацијата и управувањето со корисничкиот профил и користењето на дигитални сертификати во СОЦДАД е целосна одговорност на одговорното лице, односно од него назначениот локален администратор. Локалниот администратор е одговорен и за точноста на внесените податоци во СОЦДАД при регистрацијата на останатите регистрирани корисници кои настапуваат во име на тој економски оператор, за податоците за дигиталните сертификати, како и за извршените промени на овие податоци.

IV. Регистрација на економскиот оператор

12. За да се започне постапка за одобрување на пристап до СОЦДАД економскиот оператор треба да ги исполнува техничките услови објавени на веб страната на Царинската управа www.customs.gov.mk, во делот Е-ЦАРИНА/СОЦДАД.
13. Поднесување на барање за пристап кон СОЦДАД се врши врз основа на уредно пополнет и поднесен:
  - хартиен образец 01.30.00.ПР.002.01-ОБ.01.01 Барање за одобрување на пристап до СОЦДАД или
  - електронски формулар во СОЦДАД (во продолжение: е-барање).
14. Образецот на барање на одобрение за пристап до СОЦДАД е објавен на веб страната на Царинската управа, во делот Е-ЦАРИНА/СОЦДАД и е достапен преку Порталот за електронска комуникација за размена на документи со Царинската управа (<http://www.customs.gov.mk/edms/>).
15. Барањето се евидентира и во СОЦДАД во модулот за регистрација на трговци. До модулот за регистрација на трговци се пристапува преку web локацијата <https://trader.customs.gov.mk/registration-ui>. Локалниот администратор ги пополнува податоците во е-барањето. Во е-барањето се наведуваат податоци за: економскиот оператор, локален администратор (застапник) и податоци за дигитален сертификат.

Постапката на пополнување и поднесување на е-барањето е подетално опишана во Прирачникот за корисници на Порталот за трговци на апликацијата за управување со корисници. Прирачникот за корисници на Порталот за трговци

на апликацијата за управување со корисници е објавен на веб страната на Царинската управа, во делот Е-ЦАРИНА/СОЦДАД.

16. Пополнетото барање, економскиот оператор го поднесува во хартиена форма, по пошта или го доставува во архивата на Царинската управа. Во истото задолжително треба да бидат наведени податоци за:
  - економскиот оператор,
  - одговорното лице (законски застапник/локален администратор) на економскиот оператор,
  - начинот на пристапување кон СОЦДАД (преку Порталот за трговци или преку сопствен систем). Доколку се користи сопствен систем се наведува називот и верзијата на системот,
  - изјава за исполнување на потребните услови.

17. Барањето во хартиена форма може да биде заменето и со електронски документ поднесен преку Порталот за електронска комуникација (ПЕК), потпишан со валиден дигитален сертификат. Начинот на пополнување на барањето е составен дел на образецот. При поднесување на истото се плаќа административна такса во износ од 50,00 денари.

18. По приемот на барањето Царинската управа врши проверка на податоците наведени во истото. Доколку во барањето е наведено дека до СОЦДАД ќе се пристапува со користење на електронска размена на податоци, односно со пренесување на податоци помеѓу компјутерскиот систем на економскиот оператор и СОЦДАД, Царинската управа ќе провери дали е исполнет условот за утврдување на мерки на проверка и заштита на изворот на податоци и обезбедување на податоците од ризик од неовластен пристап, губење, измени или уништување и врши проверка дали системот овозможува правилна размена на стандардните пораки.

19. Во случај кога економскиот оператор ќе поднесе непотполно или погрешно пополнето барање или кога постои неусогласеност меѓу податоците внесени во барањето и податоци со кои располага Царинската управа, тогаш во рок од 8 дена, царинските службеници од Секторот за ИКТ го известува економскиот оператор да изврши усогласување на податоците и да достави коригирано барање на начин наведен во точка 13 од овој Прирачник. Царинската управа по приемот на комплетното барање, повторно ги врши проверките наведени во точка 18 од овој Прирачник.

20. Доколку се исполнети условите наведени во точка 18 од овој Прирачник, Царинската управа го одобрува пристапот на економскиот оператор до СОЦДАД. Пристапот на физичките лица до СОЦДАД се одобрува само врз основа на е-барање евидентирано во СОЦДАД, односно не е потребно доставување на барање во хартиена форма и приложување на дополнителни документи.
21. По одобрување на пристапот се врши активирање на корисничкиот профил на економскиот оператор за овластениот локален администратор, со што истиот се регистрира за користење на СОЦДАД и има можност да се евидентира како физичко лице кое може да користи различни модули во СОЦДАД или да регистрира други лица кои можат да користат различни модули во СОЦДАД за сметка на економскиот оператор. Локалниот администратор се известува за доделеното корисничко име и администраторска шифра по електронски пат на регистрираната електронска пошта на економскиот оператор и на локалниот администратор. Локалниот администратор може да ја смени првично доделената администраторска шифра.
22. По активирање на корисничкиот профил локалниот администратор добива пристап до делот „Моја сметка“ во Порталот за трговци во СОЦДАД и треба да изврши регистрирање на други корисници кои ќе имаат право да разменуваат пораки со СОЦДАД. Со администраторската шифра можно е поднесување на барања во модулот за одобренија и пристап до другите функционалности на системот, но не и поднесување на царински декларации и акцизни документи. Лицата кои се регистрираат да настапуваат во СОЦДАД во име на економскиот оператор, задолжително претходно треба да бидат евидентирани во системот и да располагаат со валиден дигитален сертификат кој ќе се користи за потпишување на електронските пораки.
23. Дигиталниот сертификат мора да биде издаден од страна на регистриран издавач на дигитални сертификати, согласно законските одредби кои го уредуваат електронскиот потпис. Доколку локалниот администратор сака да регистрира повеќе корисници на СОЦДАД, секој од нив треба да поседува посебен дигитален сертификат.
24. Економскиот оператор е должен најдоцна во рок од 3 дена да ја известува Царинската управа за измената на податоците кои што имаат директно влијание врз одобриениот пристап.

25. Во случај на промена на податоците за дигиталниот сертификат (поради промена или продолжување на постоечкиот дигитален сертификат), и/или промена на регистрираната електронска пошта на овластениот локален администратор и другите корисници регистрирани од него, не се доставува ново Барање за одобрување на пристап до СОЦДАД. Промената на овие податоци ги врши локалниот администратор. Оваа постапка е подетално опишана во Прирачник за корисници на Порталот за трговци на апликацијата за управување со корисници кој е објавен на веб страната на Царинската управа, во делот Е-ЦАРИНА/СОЦДАД.
26. Економскиот оператор задолжително ги презема сите потребни мерки за обезбедување тајност и безбедност на податоците и соодветна употреба на корисничките профили и дигитални сертификати и не смее да дозволи нивно користење од страна на неовластени лица.
27. Доколку регистриран економски оператор не сака повеќе да го користи СОЦДАД, тогаш одговорното лице на економскиот оператор доставува писмено известување до Царинската управа, која донесува одлука за укинување на пристапот и врши деактивирање на корисничкиот профил. За деактивирање на корисничкиот профил економскиот оператор се известува на начин утврден во точка 21 од овој Прирачник.
28. Економскиот оператор е должен да ги чува разменетите пораки со СОЦДАД заради контрола од страна на царинскиот орган на начин и во рок пропишан со важечките прописи.
29. Царинската управа може времено да го одложи активирањето или деактивирањето на корисничкиот профил поради одржување, надградување или зачувување на безбедноста на СОЦДАД.
30. Царинската управа не може да се смета за одговорна за каква било директна или индиректна штета која настанала кај економските оператори, која што е резултат на:
  - прекин, запирање или нефункционирање на СОЦДАД, особено во случај на запирање на одржувањето или поправката на СОЦДАД или нефункционирање на СОЦДАД серверите или мрежната и комуникациска опрема од технички причини,
  - некомпатибилност и несоодветност на опремата на економскиот оператор,

- кражба, загуба, уништување или измена на податоците, софтверските програми или компјутерската опрема предизвикани со недозволен пристап во СОЦДАД или како резултат на вирус кој потекнува од веб страната или некој од компјутерските системи или сервери на СОЦДАД или на економскиот оператор,
  - грешки при пренос, доцнења или прекини за време на преносот на податоци и
  - нефункционирање на СОЦДАД како резултат на виша сила или настани надвор од контролата на Царинската управа, вклучително, но не и ограничено на ситуации кога СОЦДАД е преоптоварен, не е во функција, не е достапен, кои што се предизвикани од трета страна – даватал на интернет услуги, прекин на таквите услуги поради штрајк, вклучително и штрајк од страна на нејзиниот персонал и какво било нефункционирање, грешка или доцнења кои можат да им се препишат на трети страни или пак друг настан како резултат на виша сила.
31. Царинската управа има право СОЦДАД времено да го стави надвор од функција (недостапен), поради одржување, надградување или зачувување на безбедноста на СОЦДАД.
32. Царинската управа има право да го укине одобриениот пристап и да изврши деактивирање на економски оператор од СОЦДАД, доколку констатира дека економскиот оператор не се придржува кон одредбите на овој Прирачник.
33. Царинската управа ќе постапува совесно и одговорно и ќе ги чува и заштитува согласно закон, податоците што за потребите на СОЦДАД ги доставува економскиот оператор.

III. Завршни одредби

34. Овој Прирачник се објавува на веб локацијата на СОЦДАД.
35. Царинската управа има право да врши измени и дополнувања на одредбите на овој Прирачник и истите јавно ги објавува на веб страната на Царинската управа, во делот Е-ЦАРИНА/СОЦДАД веб локацијата на СОЦДАД.
36. Одредбите на овој Прирачник стапуваат на сила и се применуваат со денот на донесувањето и објавувањето на веб страната на Царинската управа, во делот Е-ЦАРИНА/СОЦДАД.

Директор

Мр. Ѓоко Танасоски

Бр. 01- 0xxxxx/19-0001
Скопје, хх.05.2019 година

Изработил: Јовица Кипријановски

Одобрил: Златко Ветеровски

Записи: 01.30.00.ПР.002.01-ОБ.01.01 Барање за одобрување на пристап до СОЦДАД.

Прирачникот го подготви: Сектор за царински систем

Приматели: Директор
Заменик директор
Советници на директорот
Помошници директори на сектори
Началници на независни одделенија
Управници на царинарници

Примерок доставен за : Интерна/екстерна употреба

Оригиналот се чува во: Сектор за царински систем
Архива